

ÆTT OG ANNET

Løssalg kr 15,-

Årgang 29 Utgave 75

Grenland Ættehistorielag

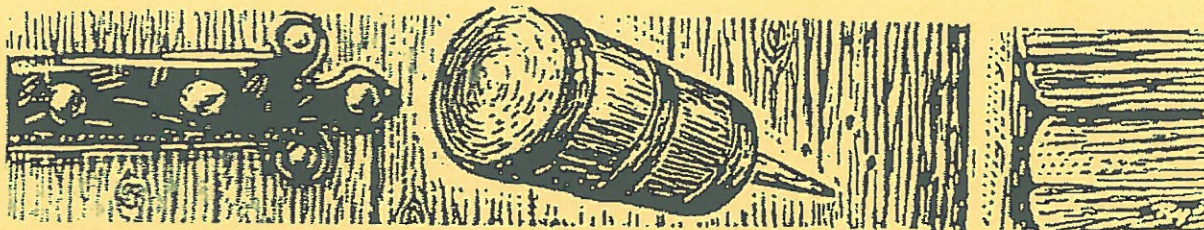
Februar 2008

Gard Strøm oppfordrer alle til å dataregistre gamle kirkebøker

Innhold:

Side 2—3	Budstikka 1—2008	Redaksjonen
Side 4—6	Vedtekter, forslag til endringer	Styret
Side 7	Ikke glem å skrive av de gamle kirkebøkene	
Side 8—10	Nes i Flåbygd	Gard Strøm
Side 11	Fortellingen om bestemor Martha Olsen i Kansas	Halvor Sigurdsen
Side 12	Minneord om Reidar Ballestad	Robert Olsen
		Per Sverre Øvrum

Budstikka nr. 1—2008

Redaksjonen:

Redaksjonen består av Terje Rehn Holm-Johnsen som også er ansvarlig redaktør, Gard Strøm og Jan Christensen. Dersom du vil ha en artikkel til Ætt og Annet, tar du kontakt med en av oss.

Terje nås på 35 56 62 65 eller epost porsgrunn@online.no.

Jan treffer du på 35 52 47 08 eller på epost jan@slekt.org.

Gard treffer du på 95 78 94 94 eller på epost post@gamlegjerpen.no

Dere kan også sende epost til grenland@grenlandslekt.no.

Frister for artikler er:

1. februar - 1. mai - 1. september

Redaksjonen tar ingen ansvar for innholdet og konklusjoner i artikler trykket i Ætt og Annet.

Vil du komme i kontakt med oss?

Dersom du er slektsforsker, men ikke er medlem hos oss, ELLER dersom du kjenner noen som driver slektsforskning, så ta kontakt med oss.

Du når oss på flere måter:

EPOST:

grenland@grenlandslekt.no

HJEMMESIDE:

www.grenlandslekt.no

POSTADRESSE:

Grenland Ættehistorielag

Postboks 169

3901 Porsgrunn

KONTONUMMER:

Postgironummer 0540 08 73048

KONTINGENT:

Enkeltperson kr. 100/år. Ektepar kr 120/år. Personer i Norden kr 150/år. Personer utenfor Norden kr 180/år.

Turer:

Det er kommet ønske om å ta turer til de forskjellige arkivene her i landet. For eksempel Statsarkivet på Kongsberg, Riksarkivet i Oslo, Byarkivet i Oslo, Aust-Agder arkivet og lignende.

Dersom det er medlemmer som vil være med, så kan dere ta kontakt med Harald V. Eikland i styret.

Harald kan dere nå på telefon 41 91 56 76.

Utvidede møter våren 2008

Det er planlagt to utvidede møter i 2008.

Det er i skrivende stund ikke sagt noe om hva slags tema vi skal ha på disse to møtene. Det arbeides både med presentasjon av TMG, kanskje også et annet slektsforskningsprogram, Legacy. Følg med på www.grenlandslekt.no for å se siste nytt om møtene, eller følg med i avisene.

E-post

For å nå våre medlemmer lettere, har vi ønske om å få opprettet en e-post-liste. Vi kommer til å bruke lista ved informasjon om møter, eller endringer i disse.

Dersom du vil være med i en slik e-post-liste så sender du en e-post til lederen@grenlandslekt.no

E-post-listen vil ikke bli misbrukt til reklame eller annet, men er kun et tilbud til dere som medlemmer til å motta informasjon fra oss på en rask, enklere og billigere måte.

Møteplan våren 2008

19. februar 2008	Byttemøte	Porsgrunn bibliotek
4. mars 2008	Årsmøte	Østre Porsgrunn Kirkestue
11. mars 2008	Utvidet byttemøte	Porsgrunn bibliotek
25. mars 2008	Byttemøte	Porsgrunn bibliotek
8. april 2008	Utvidet byttemøte	Porsgrunn bibliotek
22. april 2008	Byttemøte	Porsgrunn bibliotek
6. mai 2008	Byttemøte	Porsgrunn bibliotek

Alle bibliotekmøter er fra kl 17 – 19. De utvidede møtene fortsetter i andre etasje frem mot kl 21.

Jubileumsredaksjon

I juni 2008 fyller laget 35 år. I den forbindelse planlegger vi et større jubileumsnummer. I den forbindelse er det satt ned en jubileumsredaksjon. Deltagere her er: Terje Rehn Holm-Johnsen, Thor Wølner Gundersen, Jan Christensen, Gard Strøm og Torbjørn Aasetre. Kontakt oss dersom dere har stoff til dette nummeret.

Har dere meldt adresseforandring?

Send adresseendring til sekretær eller kasserer umiddelbart. Dermed unngår vi merkostnader eller i verste fall det faktum at du ikke får medlemsbladet til tida.

Nye medlemmer:

Odd Godal, Porsgrunn—Inger Lise Larsen, Porsgrunn

Nytt til laget:

J 105 Sveriges Dödbok 1947-2006, J 106 Sveriges befolkning 1900, J 107 Sveriges befolkning 1970, J 108 Sveriges befolkning 1980, Q 18a Släktsforska steg för steg, Q 18b Släktsforska vidare, Q 29 Ordbok för släktsforskare, M 06 Årskrift Telemark Historie 2007, H 32 Slekten Zetlitz, H 33 Niels Knudsen Bassebo - Hans gård og slekt og L 23 Håndbok for brukere av statsarkivene

Blader, CD'er og bøker til salgs!

Alle tidligere nummer av Ætt og Annet er til salgs. Det er opptrykk av de tidligere numrene og koster 15 kr per blad. Det gis imidlertid rabatter ved kjøp av mange blad.

Jubileumsboka Ætt og Annet 2003 som vi ga ut i 2003, selges nå for kr. 100/stk.

Ta kontakt med kasserer eller sekretæren. Når det gjelder kjøp av CD kan dere også kontakte Jan Christensen direkte. Dere når han på 35 52 47 08. Bestillinger kan også skje via grenland@grenlandslekt.no.

Byttesmøtet 5. februar

Beklageligvis så måtte vi avlyse byttesmøtet vårt på Porsgrunn bibliotek den 5. februar. Grunnen til avlysningen var enkel: Porsgrunn bibliotek bygger om sin skranke.

Dette fikk ikke vi i styret vite noe om før vi tilfeldigvis leste om det på internett.

Vi føler at vi burde fått vite om dette fra biblioteket. Vi har tross alt vært hos dem i 22 år nå. Dersom vi hadde fått vite noe før, så kunne vi kanskje fått gitt dere beskjed.

Samtidig skal vi ikke renvaske oss selv. Vi burde gitt dere beskjed via hjemmesiden. Vi burde også ha stoppet annonseringen i TA. Andre presseannonseringer hadde vi dessverre ikke noe kontroll over.

Jeg vil samtidig oppfordre dere til å melde dere på vår e-post-liste. Se på side 2. Vi vil bruke denne e-post-listen til å holde dere oppdatert på hva som skjer i laget.

Lederen har ordet

God nytt år alle sammen. Vi skriver 26. januar 2008, og vi har gått inn i lagets 35. år som ledende slektsforening i Telemark.

Vi har i de siste to årene fokusert mye på fremtiden til foreningen. Som jeg også tidligere har skrevet, så har vi vokst ut av lokalet på Porsgrunn bibliotek. Måten å drive slektsforskning på er blitt så endret de siste årene. Mer og mer av kildene tilgjengeliggjøres på internett, eller på CD/DVD. Datamaskinen har blitt mer og mer viktig, både for kildeoppslag, og for å ha en oversikt over sine slektsdata. Vi håper at vi i inneværende år vil finne ut hvordan vi i fremtiden kan gi dere det dere vil ha. Innspill rundt dette tas imot med takk.

Som jeg så vidt kom innpå, så har vi et jubileum i år. Vi er 35 år. I juni 1973 ble Grenland Ættehistorielag opprettet. Historien rundt vet dere jo alle. I forbindelse med jubileet planlegger vi et utvidet jubileumsblad, samt en jubileumsmiddag. Mer informasjon vil komme når det nærmer seg.

Vi har i fjor kjøpt inn en del kilder til utlån for medlemmene som forsker på svenskeslekt. Kildene kan dere låne i arkivet vårt. Det er folketellinger helt opp til 1980, men også "Dödboken" som inneholder oversikt over alle døde i Sverige i tidsrommet 1947-2006. I tillegg har vi tilgang til svenske kirkebøker på nett, dette via lagets egen PC som er på biblioteket. Dersom dere vil bruke den, eller trenger oppslag, så si ifra til de som har vakt på byttesmøtene, så får dere tilgang til dette.

Da vil jeg ønske alle sammen en fortsatt god vår.

Terje Rehn Holm-Johnsen

Forslag til årsmøtet 2008—Vedtekter for Grenland Ættehistorielag

Av Styret ved leder Terje Rehn Holm-Johnsen

Styret vil på årsmøtet den 4. mars legge frem et forslag til nye vedtekter for Grenland Ættehistorielag. De eneste kjente "vedtektene" som er skrevet ned, er fra stiftelsesmøtet vårt den 12. juni 1973 i Skien.

Vi ønsker å presentere et sett med nye, oppdaterte vedtekter for dere. Forholdene er endret en del siden 1973, ikke minst er foreningen blitt en god del større enn da.

Vi vil derfor her presentere for dere de originale vedtektene fra 1973, samt styrets forslag. Dersom styrets forslag blir vedtatt av årsmøtet, vil de tre i kraft fra 2009.

Styret vil gå nærmere inn på hvert enkelt punkt den 4. mars.

G R E N L A N D Æ T T E H I S T O R I E L A G

RETNINGSLINJER

Vedtatt på konstituerende møte 12. juni 1973.

1. Grenland Ættehistorielag har til formål å fremme interessen for slektsforskning i distriktet gjennom opplysnings- og kursvirksomhet, samt registrere og samle inn personal- og lokalhistoriske data til hjelp for medlemmene og andre interesserte.
2. Alle som har interesse for slekts- og lokalhistorie kan bli medlemmer av Grenland Ættehistorielag. Kontingenten fastsettes av årsmøtet.
3. Grenland Ættehistorielag ledes av et styre på 7 personer med 2 varamenn. Formannen velges på årsmøtet for 2 år ved særskilt valg. Styremedlemmene velges på årsmøtet for 2 år, 3 av disse går ut ved loddtrekning etter foreningens første år. Varamennene velges for 1 år. Styret er beslutningsdyktig når minst 5 medlemmer er til stede. Ved stemmelikhet har formannens stemme avgjørelsen. Styret fordeler de øvrige verv seg imellom. 2 revisorer med varamann velges av årsmøtet.
4. Årsmøte holdes hvert år innen 1. april. Varsel om årsmøtet skal gis senest 14 dager i forveien. Saker som medlemmene vil ha fremmet på årsmøtet, må være behandlet av styret på forhånd. Styreprotokoll skal føres, årsberetning og revidert regnskap skal fremlegges på årsmøtet. Enhver sak på årsmøtet blir avgjort ved simpelt flertall, ved stemmelikhet er formannens stemme avgjørende.
5. Ovennevnte retningslinjer kan ved behov være gjenstand for forandringer. Endringer kan bare foretas av årsmøtet.
6. Eventuell oppløsning av foreningen må godkjennes av årsmøtet som også bestemmer hvorledes gjenstående midler skal fordeles.

Statutter for Grenland Ættehistorielag

- forum for slektsforskning -

§1 Formål

Grenland Ættehistorielag ble stiftet 12. juni 1973. Grenland Ættehistorielag har til formål å fremme interessen for slektsgransking i distriktet. Gjennom opplysnings- og kursvirksomhet, samt ved innsamling, registrering og publisering av personal- og lokalhistoriske data, skal foreningen være medlemmer og andre interesserte til hjelp.

§2 Medlemskap

Alle som har interesse for slekts- og lokalhistorie kan bli medlemmer av Grenland Ættehistorielag. Det betales en årlig kontingent for medlemskap. Kontingentens størrelse fastsettes av årsmøtet.

§3 Virksomhet

Grenland Ættehistorielag driver sin virksomhet gjennom byttemøter hvor medlemmer kan låne foreningens bøker og øvrig materiell, utvidede byttemøter med tema, medlemsmøter med foredrag, ekskursjoner og turer, samt deltagelse i tilsvarende og andre arrangementer med andre foreninger og institusjoner.

§4 Styre

Grenland Ættehistorielag ledes av et styre på syv medlemmer, med to varamedlemmer. Leder velges ved særskilt valg for en periode på to år. De øvrige styremedlemmer velges også for to år, men slik at halvparten velges hvert år. Varamedlemmer velges for ett år. Gjenvalg kan finne sted. Styret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer er til stede. Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme.

§5 Styrets konstituering

Nyvalgt styre samles etter årsmøtet og fordeler øvrige nødvendige verv blant sine valgte medlemmer. Styret kan også oppnevne underutvalg, enten faste eller midlertidige, til spesielle oppgaver og saker.

§6 Økonomistyring

Et av styrets medlemmer kan velges til kasserer og fører foreningens regnskap, eller styret kan inngå avtale med en annen regnskapsfører som fører foreningens regnskap.

Det skal årlig velges to revisorer.

§7 Årsmøte

Årsmøtet er foreningens høyeste organ og holdes hvert år innen 1. april. Innkalling til årsmøte gis med minst 14 dagers varsel. Ingen saker kan realitetsbehandles på årsmøtet uten at styret har behandlet disse sakene på forhånd. Saker som medlemmene vil ha behandlet på årsmøtet, må derfor være styret i hende innen åtte dager før møtet.

Årsmøtet er beslutningsdyktig når antall øvrige tilstedeværende medlemmer er større enn antall tilstedeværende styremedlemmer.

Enhver sak på årsmøtet avgjøres ved enkelt flertall. Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme. Avstemninger foretas vanligvis ved håndsopprekning. Forslag om skriftlig valg fremsettes på og avgjøres av årsmøtet.

§8 Årsmøtets dagsorden

På årsmøtet skal behandles:

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Konstituering etter forslag fra styret:

Valg av møteleder

Valg av referent

Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen

Valg av tellekorps

Årsmelding

Regnskap

Revisors beretning

Fastsettelse av kontingent

Forslag om endring av statuttene

Innkomne saker

Valg etter innstilling fra valgkomiteen

Leder (annet hvert år)

Tre styremedlemmer

To varamedlemmer

To revisorer

Valg etter innstilling fra styret

Valgkomité

§9 Ekstraordinært årsmøte

Ekstraordinært årsmøte kan innkalles når styret finner det hensiktsmessig eller minst fem medlemmer forlanger det. Innkalling til slikt møte gis med minst 14 dagers varsel, og på ekstraordinært årsmøte behandles kun den saken som fremgår av innkallingen.

§10 Styreprotokoll

Det føres styreprotokoll for alle styrets møter. Her innføres også godkjent årsmelding, godkjent årsregnskap og underskrevet protokoll fra årsmøtet.

§11 Tidsskrift

Grenland Ættehistorielag utgir tidsskriftet "Ætt & Annet" som kommer ut flere ganger i året og sendes alle medlemmer kostnadsfritt. Øvrige interessenter må betale en pris for utsendelse og porto.

§12 Redaktør

Redaktør av "Ætt & Annet" utpekes av styret. Redaktør og styret kan i felleskap oppnevne en redaksjonskomité til hjelp for å redigere og produsere tidsskriftet. Minst ett styremedlem bør være medlem av redaksjonskomiteen.

§13 Statuttene

Statuttene kan endres ved behov og etter forslag. Slike endringer vedtas av lovlig innkalt årsmøte. Statuttene er endret slik:

Opprinnelig vedtatt på stiftelsesmøtet 12. juni 1973

Endret på årsmøtet 4. mars 2008

§14 Oppløsning

Eventuell oppløsning av foreningen og fordeling av gjenværende midler, bestemmes etter forslag og vedtas av lovlig innkalt årsmøte.

Ikke glem å skrive av de gamle kirkebøkene

Av Gard Strøm

Her i Grenland Ættehistorielag har vi vært særdeles heldige med å ha medlemmer som har lagt ned et stort arbeide i å skrive av gamle kilder. Og ikke minst de som har vært på Statsarkivet på Kongsberg og avfotografert tusener av sider! Hurra til alle sammen!

Vi er mange i hele landet som ønsker de skanna kirkebøkene velkommen på Digitalarkivets hjemmesider! Dette er tiltak som gleder en "gammel" slektsgransker langt inn i sjela. I diverse fora på Internett ser jeg likevel stadige forespørsler om hjelp til å tyde en og annen innføring som man rett og slett ikke makter å tyde selv. Dette er da helst kirkebøker fra før 1800-tallet, men kan også være av nyere dato.

Hvor jeg vil med dette er å si at det å transkribere (skrive av) de gamle kirkebøkene ikke har blitt særlig mindre viktig. De skanna kirkebøkene har åpnet muligheter for veldig mange mennesker som aldri tidligere har syslet med slektsgransking og derfor ikke har hatt muligheten ennå for å lære seg å lese gotisk håndskrift. Noen vil helt sikkert lære seg dette etter hvert p.g.a. interesse, men de fleste har kanskje ikke tid til å sette seg inn i dette temaet.

Jeg vil tro at det viktigste er å transkribere de eldste kirkebøkene, før 1815, da de fleste av nyere bøker kan være forholdsvis greie å lese, - spesielt hvis man bruker klokkeboka til hjelp.

Rent generelt mener jeg selv at vielsene er spesielt viktige å skrive av. Her kan man finne utflyttede bruder og brudgommer som man ikke ante hadde giftet seg akkurat der!

Det har blitt diskutert fram og tilbake i mange år hvordan dette skal gjøres, men det vil alltid bli en subjektiv vurdering hvordan man vil gjøre det. Hvis man ønsker å sende sine avskrifter til Digitalarkivet (Digitalpensjonatet), er det en fordel å føre dataene inn i en database. Eller man kan gjøre som undertegnede og rett og slett føre det inn i Word i en tabell:

Tro-lovet	Viet	Manden	Qvinden
	20/11-1659	Helge Jacobsøn, En Tømmermand oc hans fæste-qvinde	Birritte Haraldsdatter

Dataene i en tabell kan med letthet senere legges inn i en database.

Eller rett og slett som en liste:

Abigael Andersd., Mikel Sigurdsens enke, d. 7/12-1848, 81 aar, Hougerød østre.

Abigael Halvorsd., e. e. Thord Halvorsen, 9/6-1833, 63 aar, Aashammer, u. Aas.

I en liste kan vi enkelt søke med [Control] + F, eller [Control] + B, avhengig om man har engelsk eller norsk Word. Skal man søke i Internett Explorer bruker man [Control] + F.

De fleste kirkebøker på 16/1700-tallet har som regel ikke dato som vi kjenner til, men er nesten alltid påført kirkedager som med letthet kan konverteres til vårt datoformat.

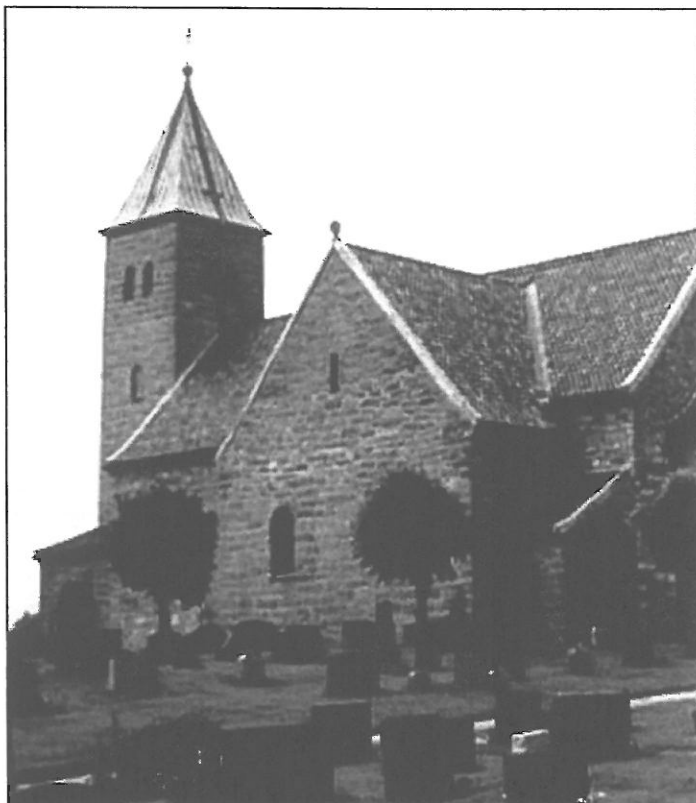
Det er kanskje ikke så viktig for noen med den eksakte dato for kirkehandlingen, men for mange er det viktig, derfor er det, etter min mening, et krav at man fører opp alt som står i kirkebøkene når man først tar på seg en slik oppgave. De fleste biblioteker har en konverterings-tabell, skrevet av Heskestad, som man kan kopiere til eget bruk. I tillegg har vi det danske programmet "DAGE" som er enkelt å bruke.

Det er litt forskjellig hva den enkelte presten skrev. I Skien kirkebøker på 1700-tallet holdt prestene en detaljert oversikt over hver eneste begravelse, og her kan vi med letthet se hvilken sosiale status menneskene hadde. Hvem som ble gravlagt i fattig jord og hvem som skulle gravlegges i kirkens jord. "Kremen" ble gravlagt i sakristiet, eller i sin egen "murede begravelse". Hvor mange klokker det skulle ringes med, om det var "liigtale" ved graven eller i kirken, om når det skulle benyttes alterklede, tennes lys osv. Alt kostet penger, som presten fikk inn. Det var vel derfor han var så nøye med detaljene. Det er mye historie man kan lære ved å lese disse gamle kirkebøkene. Ja, jeg blir helt yr bare ved tanken!

Yr blir jeg også ved å tenke på at i disse dager holder man på med å skanne inn pantebøkene som bl.a. forteller oss hvem som har eid alt av eiendommer opp gjennom årene! Ja, da sprekker jeg nesten av forventning! Og hva blir det neste? Ja, den som lever får se.

Jeg vil derfor ønske at alle med litt tid til overs kunne tenke seg å skrive av kirkebøkene fra 16/1700-tallet. Om man bruker ½ år eller 3 år spiller ingen rolle. Men skriv ned alt.

Det er også viktig å forhøre seg om den aktuelle kirkeboka er transkribert tidligere, for det er jo ingen vits i å gjøre den samme jobben flere ganger. Lykke til!

Nes i Flåbygd

Av Halvor Sigurdson

Ætta som føres tilbake til Nes i Flåbygd er stor og vidspredd og i sine utgreininger etter 1700 stort sett tålig ukomplisert å leite seg fram i. For tida lenger bakover kreves ennå en breiere oppsporing av materiale før en kan samle trådene i et litt fastere grep. Det som her følger, gir ingen avrundet og uttømmende oversikt, men forsøker for de 2-3 første ættledd å bringe sammenheng i en del uomtvistet tilfang, og å fremlegge noen formodninger og slutninger, grunnet på streif i trykt og utrykt stoff. Den enkelte grein er bare unntaksvis fulgt lenger fram enn til tredje ættledd, da gjerne for å supplere eller korrigere utredning som alt foreligger.

I.

Ættlinja regnes å utgå fra Halvor Nes, i et skattemanntall fra 1604 rubrisert som odelsbonde. Det er ikke entydig slik å forstå at han satt på fedrejord, men kan være et uttrykk for at han var sjøleier. Han står i 1604 som eier av 4 td i Nes og 4 td 4 m i Verpe i Lundeherad. I Pappenheims jordbok 1615 er Halvor oppført som eier av 3 td i Nes, 4 td i Verpe, 1 td i Bendiksrød i Heddal og 1 td i Nystog, Nesland i Vinje. I jordboka 1624 sies han å eie 3 td i Nes, 1 td i Bendiksrød og 2,5 td i Nystog, alt henført til odelsgods. 4 td odelsgods i Verpe er nå overtatt av sønnen Mikkell Verpe.

20 år seinere har det skjedd et generasjonsskifte. I følge odelsskattemanntallet 1644 - 45 eier Mikkell, nå på Nes, 3 td i Nes, 3 td i Verpe, 1 td i Bendiksrød og 2 td i Nystog. I store trekk er eierforholdet det samme ved Rosstjenestemannntallet 1646 - 47, mens Mikkell ved skattematrikkelen i 1647 synes å ha pantsatt skylda i Bendiksrød til Torbjørn Greni i Heddal.

Endringen kan tyde på at Halvor Nes må være død før 1645. Dette bestyrkes ved oppregningen i koppskattemanntallet 1645. Mikkell Nes hadde her sin "moder" boende hos seg. Hvem hun var, er uvisst.

Et tidlig far etter Halvor Nes finner en i den arvesaken Rikard Berge refererer i Vinje og Rauland bind I side 532 vedrørende Nystog. Dommen fastslo at 2 td i Nystog skulle følge Halvor. Hans motpart var Tor Aabø i Hjarthdal. Halvor godtgjorde at han hadde arvet 1 td fra sin morsøster Ragnhild. Aslak Søftestad i Kviteseid hadde eid 1 td, som Halvor kjøpte av sin søster. Halvor førte flere vitner i saken, og en kunne kanskje med kjennskap til navnene sett skyggen av hans opphav. Undersøkinger i registre og kataloger i Statsarkivet og Riksarkivet har ikke kunnet si hvilke dokumenter som ligger til grunn for referatet.

II.

To sønner av Halvor Nes er kjent.

1. Jens Halvorsen. I et skifte 1669 (se nedenfor under III A) etter Halvor Mikkelsen Verpe blir nevnt avdødes brødre Gunnulv, Tollev og Hellik, samt brødrenes "sal. faderbroder", Jens Halvorsen. Videre sies at Halvor Mikkelsen hadde fødd og oppholdt farbror Jens i 3 år. Dette høver godt med at Mikkell Halvorsen Nes (se 2 nedenfor) i følge koppskattemanntallet 1645 også hadde en bror hos seg. Jens er i 1669 som en ser oppgitt å være død. Han døde seinere enn Mikkell. Det bør nevnes at en person med navn Jens, alder 71 år, etter manntallet 1664 bodde på Verpe. I et kontinuasjonsskifte på Verpe 1671 nevnes forøvrig sønnene til Mikkell Halvorsen Nes som arvinger etter sin farbror Jens Halvorsen.

2. Mikkell Halvorsen Nes. Mest kjent er han som den største jorddrotten i ætta. I skatteliste fremover mot 1650 står han som eier av gods med skyld til sammen rundt 30 td.

Så tidlig som i 1624 hadde Mikkell Halvorsen overtatt farens skyld i Verpe, 4 td. Da var han alt godt i gang med å grunnlegge et eiendomsimperium. Etter sin velstand kan han ha vært en maktglad, foretaksom og ærekjær mann, men ut over det de snau data om rikdommen på jordegods kan bevitne, vet vi ingen ting om hans person og skjebne. Dødsåret for Mikkell er ikke helt klart. Han skatta av Verpe, Tveitan og Nes fram til 1653. Etter lensregnskapet 1654 er det andre som utreder skattene.

Fire sønner etter Mikkell Halvorsen Verpe levde opp, jf III A - D nedenfor. Stranna, Lunde herad med Flaabygd (1924), nedenfor Lunde, peker noe nølende på at hustruen kan ha vært en Gunnil. Varsomheten er unødvendig. I skiftet 1671 på Verpe etter Halvor Mikkelsen er de fire brødrenes "sal. Moder" navngitt som Gunnil Tveitan. Hvem Gunnil NN-datter Tveitan ætta fra er foreløpig uvisst. Klart er det at hun fra midt i 1650 - åra etter at Mikkell Halvorsen Nes var død, var gift med Stian Knudsen Voje fra Drangedal. Stian er oppført som bruker på Tveitan 1654 - 61. Han må ha kommet dit ikke lenge etter at Mikkell Halvorsen døde. I 1659 ble ifølge tingboka lyst en kontrakt mellom Stian og "hans stiftsønner" om hans rådvelde over "deris Moders Kiøbe- og Pantegods". Giftermålet kan også dokumenteres med opplysningen i en odelssak fra Flom 1707 om at Stian Knudsen på Tveitan var Hellik Floms stefar. Stian hadde ifølge odelsskattemanntallet hånd om følgende skyld: Lunde 3 td, Flom 3 td, Verpe 4 m, Lundtveit 3 td og Hanto 1 m, alt sammen gods som Mikkell Halvorsen Nes hadde eid. Det må da regnes som sikkert at Mikkell var Gunnils ektefelle.

Spørsmålet reiser seg av arvefølgen i et skifte på Tveitan 4.november 1624 - skiftebrevet gjengitt komplett i Lunde s. 30 - etter Arne Jonsen Tveitan gift Siri Bjørulvsdatter Brenne i Bø. Skiftet var forlangt av Gunnil Tveitan, datter av Arne og Siri. Det må trolig ha dreid seg om formalisering av en forlengst realisert deling mellom arvingene. Noe tyder på at arvelaterne må ha vært døde i mer enn 20 år. Til skifte nå sto bl.a. 4 td i Tveitan. Gunnil var alt i 1603 mellom odelsbøndene i Lundeherad oppført med denne skylda, jf. Lundesoga s. 100. I Sauherad bd. V s. 100 og Hitterdalsboken s. 435 er antatt at Gunnil var gift med Vellik Tveitan/Kjeldal. Han skatta så tidlig som i 1611 av 4 td i Tveitan. I jordeboka 1624 oppføres han med denne skyldparten som giftingsgods; han må ha kommet til den gjennom giftermål med Gunnil Arnesdatter.

Fra skiftebrevet veit vi at Gunnil var eldst av Arnesdøtrene. De to yngre var Ragnil Arnesdatter død før 1618, gift Tore Leikvam, seinere Funnemark, jf Sauherad sst., og NN Arnesdatter også død før 1624, gift Ole Brenne, jf Bø I s. 338. Både Ragnil og NN hadde avkom som trådte inn i mødreloddene på skiftet, henholdsvis Arne Torsen Barlaug med søsken, og Bjørulv Olsen Brenne. - Vi holder oss i det følgende til Barlaugsida.

Arne Barlaug gift Åste Torbjørnsdatter rådde ifølge jordeboka 1624 bl.a. over 4 td 1 m som giftingsgodes i S. Årnes og i Nordbø i Bø. Siden han er gift, er han neppe født etter 1604. Med en tilsvarende ekteskapsalder for hans mor Ragnil skulle hun være født rundt 1584.

Mot denne skjematiske kombinasjon må en holde formodningen om at Mikkal Halvorsen Nes' hustru Gunnil fødte sin yngste sønn Hellik Mikkelsen rundt 1639 - 40 - Hellik Lunde seinere Flom 24 og 25 år i manntallet 1664. Omsyn tatt til fertilitet m.m. kan denne Gunnil Tveitan ikke være født tidligere enn 1590. Hun var dermed i tilfelle yngre enn Ragnil Arnesdatter Leikvam.

Det er her resonnert ut fra elastiske forutsetninger og hårtrukne marginer, og en såvidt løsaktig kilde som manntallet når det gjelder aldersutsagn. Alt i alt trekker materialet henimot å utelukke identifikasjon mellom Gunnil gift Vellik Tveitan, og Gunnil gift Halvor Mikkelsen Tveitan. Mest overtydende er kanskje skatteutskrivninga i 1603.

Mikkal Halvorsen Nes'sønner.

A. Halvor Mikkelsen Verpe, som en etter navnet ville tro var den eldste av sønnene. Lunde fører ham mistydet i live til 1671. I skiftet nevnte år etter ham sies imidlertid at han døde for henved 13 år siden, dvs. om lag 1658.

Hustruen Gunnil kom fra Drangedal, datter av Åsolv Eilevsen Henneseid og Asborg Halvorsdatter. Mistaket rundt dødsåret for Halvor Mikkelsen Verpe har fått plass i andre fremstillinger, og gitt støtet til uriktige opplysninger om rekkefølgen i Gunnil Åsolvsdatters ekteskap. Drangedal s. 451 anfører at hun første gang var gift med Tor Aslaksen Verpe; dette har bredt seg til Bø II s. 211. Som kjent ble Tor stukket i hjel i 1665 (hendingen utførlig beskrevet i Drangedal s. 269 flg.) Da hadde hennes første mann Halvor Mikkelsen vært død i 5 - 6 år. Hennes tredje mann var Sveinung Gunnulvsen Helgetveit. Gunnil hadde i alt sju barn, jf skifte på Helgetveit 8. september 1698. I Bø sst. står at hun døde i 1696. Men ifølge skifteprotokollen var hun arving etter sønnen i 1698. I Drangedal s. 451 og Bø II heter det at hun døde i 1696. Det er et faktum at hun levde ennå i 1699, jf tingboka 11.mars nevnte år, da Even Fossheim på tinget ville bli kvitt verjemålet for sin værmor etter ektemannen Sveinungs død.

Etpar andre data knyttet til Halvor Mikkelsen Verpe og Gunnil Åsolvsdatter er egnet til å forvirre. De hadde som det fremgår av skiftet på Helgetveit 1698 sønnen Mikkal Halvorsen Verpe. Etter kirkeboka døde han 1737, 93 år, dvs. født 1644. Når datering til 1636 av giftermålet til hennes foreldre, jf. Drangedal s.450, stilles mot dette, ser en at Gunnil kan ha vært høyst 8 år i 1644. At Lunde s. 138 tidfester fødselsåret for Mikkal Verpe d.y. til 1651, klargjør ikke saken. Men det er liten grunn til å problematisere kildene her. Tross en noe ustø kronologi, er ættlinja bein og ætlingens identitet tvilløs.

Etter en innbyrdes forlikelse av litt eldre dato mellom sønnene, tok Halvor arv etter faren med 1 td 4 m i Verpe, og 3 td i Nystog. Det er litt misoppfatta når det i Lundesoga s. 109 er skrevet at skifte på Nes i 1669 fordelte arvelodder etter Mikkal Halvorsen med 68 rdr. til sønner, og 34 rdr. til døtre. Halvor Mikkelsen, som var arvelater, etterlot seg bare ett barn av hvert kjønn.

Boet etter Halvor Mikkelsen Verpe ble skifta i to omganger. Skiftet i 1669 gjaldt løsøret som enken ikke lenger ville beholde i uskifte, og som hun krevde delt mellom seg og de to barna Mikkal og Anne. I boet fantes både sølv, rede penger og tømmer. Endel gjeld, 14 rdr., hos brukerne på Sundbø, Gisholt, Bjerva og Barlaug, var i øyeblikket uerholdelig. Barnas farbrødre hevdet at Halvor like før sin død satt inne med 300 rdr. som han aktet å slå til seg Gjernes i Nesherad for. Enken benektet at midlene tilhørte Halvor - det dreide

seg om 100 rdr. som han hadde lånt av Åsolv Henneseid, og som var levert tilbake.

I 1671 skiftet arvingene odelsgodset. Halvor Mikkelsen hadde eid 2 td 2 m i Verpe, 4 m i Lille Ajer og 1,5 qtr i Brauti, Gunnil 2 td 1 m i Kålstad, 1,5 td i Sanna og 1 hud i Teksle, tils. 6 td og 1,5 qtr. Godset ble utlagt slik: Gunnil 1 td 1 m i Verpe, 4 m i Ajer og 1 td 2 m i i Evju, Nesherad; barna 1 td 1 m i Verpe, 1,5 qtr i Brauti, 1,5 td 1 m i Evju. Gunnil hadde makeskiftet Holla-godset med skylda i Evju. En forbausende detalj i skiftebrevet er at Gunnil ville ha godtgjort 10 rdr. hun hadde betalt skolemesteren til skolegang for sønnen. Farbrødrene trodde tydeligvis ikke på dette. Kravet burde bevisliggjøres fordi drengen viste liten ferdighet i å lese prent.

B. Gunnulv Mikkelsen Nes, gift Gro Torsdatter Fjågesund. I manntallene 1664 er han oppført med alder 30 og 31 år, og i tilfelle født rundt 1633. Fra 1678 er enken ført som bruker. Lunde oppregner sju barn etter Mikkell og Gro. Det synes å rå noen uklarhet omkring ekteskapet til Gunnil Gunnulvsdatter. Hun oppgis s. 136 å ha vært gift med Brynjulv Torstensen Tveit i Flåbygd, eg. fra Noradal i Nesherad. Sauherad V. s. 257 har en henvisning til Lunde s. 57 og s. 152 vedr. ekteskap mellom disse to. Her kan det ha skjedd en forveksling. Drangedal s. 619 gir den versjon at Gunnil kom til Tveit i Tørdal sammen med Brynjulv Olsen Lauvstad i Drangedal. Brynjulv kan første gang ha vært gift med Tone Haraldsdatter Kjeldal.

Gunnulv tok arv etter faren med 1 td i Lundtveit, 1,5 td i Graver og 2 td 4 m i Juxe.

C. Tollev Mikkelsen Tveitan i Lunde, antagelig den mest navngjetne blant sønnene til Mikkell Nes, men ettermålet dveler ikke først og fremst ved hans tiltalende egenskaper. Han konsoliderte kakseambisjonene i ætta - noe en får godt innblikk i når en ser omtalen i Lunde av skiftet i 1698. Fra hans voldsomheter i et bryllup på Lunde i 1691, jf. Lundesoga s. 501, der han brakket i hop med Knut Bjerva, skal en kanskje ikke utlede at han var en slagsmålsbror - det lyktes ham etter to runder i rettsstellet å bli frikjent fra klagemålet. Men han hadde ord for ikke å være ømskinnet i valget av midlene, og veik ikke etter det som ble sagt unna for å bestikke dommerne. Slik oppsto hans ry som den seirende i de prosesser han innlot seg i. En av hans uforsonlige avvindsmenn må soknepresten på Bø herr Isaac Post ha vært. Da Tollev døde i 1698 innføyde presten en besk kommentar med skriftens ord (2.Timoteus 4,14) : "Kobbersmeden Aleksander gjorde meg meget ondt. Gud vil lønne ham etter hans gjerninger."

Tollev Tveitan hadde ugreie også med soknepresten herr Hans Paus i Kviteseid om rettigheter i Brakandalsskogen. Tollev angret åpenbart på et forlik han hadde inngått på Romnes i Holla i 1692, og ville noen år etter fragå hele overenskomsten. Presten

fremstiller Tollev like ut som en kranglefant.

Av godset etter faren ble følgende utlagt til Tollev Tveitan: 2,5 td i Tveitan, 1,5 td i Flom og 3,5 td i Røimål.

Tollev hadde fem barn. Et par opplysninger om dem i Lunde s.104 er noe unøyaktige. Gunnulv Barlaugs hustru Helga Olsdatter var ikke fra Folkestad, men fra Hove i Lisleherad, datter av Ole Olsen Hove, jf tingbok 1702 s. 278 og Hitterdalsboken s. 431. Hustruen til Aslak Tveitan, Pernille Torsdatter, kom ikke fra Skien, men var datter av Tor Gunnesen Kastet i Holla, antagelig av Sannes-slekt, jf skifte 10.oktober 1714 på Kastet under V. Romnes. Pernilles tredje ektefelle var enkemannen Johannes Åsland. Han flytta til Tveitan, og døde her.

D. Hellik Mikkelsen Flom, oppgis i manntallet 1664 å være 24 år, dvs. f. rundt 1640. Etter Mikkell Halvorsen arvet han 2 td m.b. i Lunde, og brukte her inntil omkring 1670. Siden brukte han 3 td i Flom, som var en halvdel av gården, hvorav 1 td var farsarv.

I 1707 ble han stevnet i en odelssak av Hans Jacobsen Morland, som ved bruk av sin odelsrett krevde at Hellik skulle fravike godset. Hellik slapp ikke fra at han forlengst hadde solgt skylda til Jacob Morland. Morlandene godtgjorde at de hadde sittet med hele gårdens landtall 6 td i langt over odelstid. Hellik må ha skjönt at saken hans sto svakt på rettens grunn, siden han forsøkte å underbygge sin pretensjon med et såkalt benkebrev, dvs. et falsum, oppsatt av en slektning.

Kanhende begynte det nå å gå ut for Hellik. I 1708 stevnet Egelev Fjågesund ham for gjeld. Sønnen Knut Hellihsen Flom måtte gjøre opp lånet for faren.

Av Lunde s. 136 kan det se ut som Hellik hadde bare ett barn, datteren Anne gift til Ovastrøm. Men innførsler i kirkeboka viser også Lisbeth Hellihsdatter Flom fadder i 1698, Liv Hellihsdatter Flom fadder i 1699, samt Hellik Floms datter Gunnil begravd 1697, 28 år..To sønner er også kjent, den nevnte Knut, som kan ha vært plassmann på Smukstad u. Kjeldal, og Mikkell Hellihsen Susås i Holla, skifte 1712, gift med Else Pedersdatter Røimål. Mikkell døde tidlig i 1712. Hustruen frasa seg arv og gjeld, forståelig nok når skiftet viste at gjelda i boet var 154 rdr., og formuen 45 rdr.

Hellihs hustru levde i 1707, og møtte fram i odelssaken. Hun var da blind.

Halvor Sigurdsen, forfatteren til denne artikkelen, døde 28. januar 2008.

Artikkelen trykkes i forståelse med hans enke.

red.

Fortellingen om bestemor Martha Olsen i Kansas

Av Robert Olsen

Min bestemor het Martha Marie Olsen. Hun ble født på Stathelle i Bamble 27/12- 1879 og var datter av John Olsen (født i Bamble 26/8-1852 og døde på sjøen før 1885) og Elise Marie Isaksen (født i Skien 12/5-1855 og døde i Pittsfield 1929)

Som barn fortalte min far meg hvordan hans mor, bestemor Martha Olsen reiste fra Norge til Devizes Kansas for å bo hos en handelsmann og hans kone. Detaljene synes å variere, men hovedsaken med fortellingen var at dette paret hadde forbindelse med Norge. De kunne ikke få egne barn og hadde ønsket å adoptere et barn. Martha bodde i Devizes bare omtrent et år før hun dro til Chicago hvor hun hadde noen bekjente. Grunnen skulle være at handelsmannen hadde gjort noen "tilnærmelser" til henne. Bestemor fortalte til min eldre søster om hvordan folkene levde i et hus dekket med gresstorv. Og kvinnen hun bodde hos hadde et piano som var satt opp på kasse for å få det unna det skitne gulvet. I hovedsak var byen liten og fattig og den finnes ikke lenger i Norton County i det øverste nordvestre hjørnet av Kansas. Det var ingen i min familie som visste hvem dette paret var eller hvorfor min bestemor var hos dem i Kansas. Etter år med slektsforskning ser det ut til at jeg kan fortelle dere historien. Den er sannsynligvis som følgende:

Handelsmannens kone var norsk og het Inger Marie Isaksdatter. Hun var født i 1847 og datter av Isak Larson og Elen Marie Sivertsdatter i Skien. Elen døde i 1853 og Isak giftet seg igjen med Martha Nilsdatter i 1854. De fikk en datter i 1855 som het Elise Marie som er min oldemor og Inger Maries halvsøster. Inger Marie er derfor tante til bestemor Martha.

Inger Marie forlot Norge i 1866 på seilskipet Tamworth til Montreal. Hun reiste sammen med Petrea Pedersdatter som var hennes halvsøster født i 1845. Petrea må ha vært datter av Elen Sivertsdatter fra et tidligere ekteskap fordi hun hadde etternavnet Petersdatter.

Inger Marie dukket opp i Chicago i 1870 og arbeidet som hushjelp. Innen 1880 ble hun gift med Edwin J. Phipps, en kontorist i et lager og fra England. De giftet seg i Chicago mellom 1870 og 1880. Siden alle vielsesattestene ble ødelagt i den store brannen i Chicago så kan datoen ikke stadfestes. Innen 1895 var de i Kansas hvor de prøvde seg med landbruk, men mislyktes. De tok over en liten landhandel og i 1896 adopterte de en gutt, Ray, fra et hjem for hittebarn i Chicago. Gutten var født i 1892. Dette kan bevise den delen av historien om at paret ikke kunne få barn. Og at bestemor Martha reiste til Kansas for å hjelpe det eldre paret med den lille gutten. Både Inger Marie og Edwin må ha vært rundt 50 år på den tiden.

Det ser ut til at Edwin rømte med en kontorist i 1898 og landhandelen gikk konkurs. Jeg fant ut at Inger Marie, som nå kalte seg Mary, bodde i Seattle i 1900 og drev en dagligvareforretning. Innen 1910 bodde hun og Ray i Newberg Oregon hvor Ray arbeidet i et støperi. Innen

1920 hadde Ray giftet seg med Hazel fra Oregon. Hazel bodde sammen med Inger Marie i Newberg mens Ray arbeidet i Portland. Inger Marie døde i 1924, 77 år gammel. Hazel ble sinnssyk og døde på Oregon sinnssykehus i 1933. Ray giftet seg ikke igjen på mange år, men når han igjen giftet seg så adopterte de en sønn, Donald, som nå er død. Ray gjorde det bra som områdesjef for Prudential Insurance company. Trakk seg tilbake i 1951 og flyttet til Santa Barbara i California hvor han døde i 1974.

Bestemor Martha kom over i 1897 på Thingvalla i følge med Carl Hermansen (sønn av Hermand Tellefsen og Dorthea Maria Pedersdtr., bosatt på Stathelle i 1885). Carl var 21 år og oppga å være bonde. Martha var 17 og var tjener. Min tanke er at grunnen til at Martha reiste til Chicago når hun forlot Kansas, var fordi Carl Hermansen bodde der og de var kjente fra Stathelle.

Min far sa at bestefar Anton (Anton Olsen ble født i Brevik 1877 og var sønn av Carl og Elise Olsen) var der på den tiden og arbeidet for et buelys selskap. Martha giftet seg med Anton i New York i 1902. Oldemor Elise Marie døde i Pittsfield i 1934 og så vidt jeg vet hadde verken hun eller døtrene Martha og Olga noen kontakt med Inger Marie.

Hvorfor reiste Inger Marie (Mary) til Seattle etter den dårlige erfaringen i Kansas? De ville vært tusenvis av norske nær Chicago på den tiden. Min beste gjetningen er at hennes halvsøster Petrea kan ha vært i Seattle. Der var det et stort norsk samfunn. Kanskje jeg en dag vil undersøke dette.

Når oldemor Elise Marie kom til Amerika i 1907 hadde hun med seg en ung gutt kalt Hans Hansen. Han måtte være litt på Ellis Island i kort tid på grunn av en leggskaade. Hvor kom Hans fra? Min beste gjetning er at Hans var sønn til Elises søster Hanna og etternavnet skulle vært Johnsen. Han var 15 år på den tiden og jeg har et bilde av ham og Elise utenfor Elises hus på Stathelle. Bilde ble tatt rundt 1903. Det er fortalt at Elises søster måtte gi fra seg barna på grunn av psykiske og økonomiske problemer. Hvis dette er sant, er Hans vår familie.

Elises hus på Stathelle

Reidar Ballestad til minne

*Reidar Ballestad ble Grenland Ætthistorielags
første hedersprisvinner i 2003.*

En kjent slektsforsker og Hydro-ingeniør, Reidar Ballestad, døde den 16.12.2007. Han ble født den 27.10.1926, og han vokste opp på Meen. Etter 7 år på Ballestad skole tok han Middelskolen, som da var 3-årig. Han tok seg jobb bl. a. som visergutt, men det ble mere skolegang. Han gikk 2 år på Porsgrunn tekniske skole 1947-49. Han arbeidet så ei tid på Luma - fabrikken i Oslo. Så ble det 3 semester på teknisk skole i Stockholm 1952-53.

Fra 1953 til 1962 var han ansatt på Nebb i Skien som verktøymaker. I 1962 ble han så ansatt som ingeniør på Norsk Hydro på Herøya. Han gikk av som senioringeniør i 1991.

I ungdomstida under krigen var ikke mulighetene så mange til fritidssysler. Reidar var med i yngres i Uthaugen Kr. Ungdomsforening, og han var også med i Uthaugen Frilynte Ungdomslags kor.

Reidar viste tidlig at her var det en kar som ikke klaga eller som gav opp. Han var ikke så sprek til beins, men han tok det igjen med sykling. Vi måtte trå på skulle vi holde følge med Reidar på sykkel. Vi hadde mange artige turer, og undertegnede fikk bli kjent med han som en real, grei og humorfylt kamerat i ungdomstida.

Det var vel i Oslo han traff Solveig Eilefsen fra Vrådal, og i 1954 gifta de seg. De bygde seg hus ved sida av barndomshjemmet, og der kom det da til 2 døtre, Hilde og Torunn. Siden er det blitt 4 barnebarn og 3 oldebarn. De bygde seg også hytte i Fyresdal og hadde mange gode stunder der ved Fyresvatnet. Men det ble også tunge stunder. Dattera Hilde døde i 1997, og kona Solveig falt fra i 2004.

Som den systematiker Reidar var, så måtte han jo finne ut mer om slekta si. Det begynte på Ballestad, men så infiltrert slektene er her i Gjerpen, så fant han forbindelser i mange retninger. Reidar gikk grundig til verks, og det ble naturlig at han meldte seg inn i Grenland Ætthistorie- lag. Han deltok på et kurs i slektsforskning i 1988-89.

I ætthistorielaget ble Reidar valgt som varamann til styret i 1993, og året etter ble han valgt til lagets arkivar, noe han var fram til 1997. Han holdt ikke bare orden på det som fantes der, men han var i høyeste grad med og gjorde arkivet mer innholdsrikt. Reidar var tidlig blitt fortrolig med den nye datateknologien, og han gjorde en stor innsats med å skrive av kirkebøkene i Gjerpen fra gotisk handskrift og til trykkskrift tilgjengelig på data. Til det trengtes et nitid og nøyaktig arbeid. (Det gjelder Gjerpens kirkebok fra 1681 til 1814, samt trolovelser til 1829). Samtidig er det lagt inn program som gjør det lett å søke etter navn og data. I dette arbeidet var Kjell Olsen med.

Av skrifter har Reidar gitt ut: "Carl Johan Ballestad, hans forfedre og etterkommere", og "Bakken-slekten fra Ytre Gjerpen gjennom de 2 siste århundrer". Den siste i samarbeid med Andreas Søli.

Reidar ble tildelt Grenland Ætthistorielags ærespris for 2003, som den første, for sitt store arbeid med dataregistreringen av Gjerpen kirkebok og skifter, samt registreringer av mange av Grenlands kirkegårder.

Vi som arbeider med slekthistorie, ble alltid møtt med velvilje og interesse fra Reidars side. Han var alltid behjelpelig når vi kom med spørsmål, og det han kom fram til, kunne vi stole på var riktig. Han gav seg ikke før han kunne bevise at han hadde funnet rette person.

I de siste åra har Reidar hatt problemer med helsa. Han ble til sist avhengig av hjelp. Han fikk god hjelp som gjorde at han kunne bo hjemme til det siste. Han hadde nok en del smerter både i beina og armene, men han stod på, og Reidar kunne tale med skjemt om sine sår.

Etter to store operasjoner måtte han gi tapt. Men minnene om Reidar Ballestad vil leve og oppta en stor plass i vårt minnegalleri.

Per Sverre Øvrum